

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anže Gliha

Primerjava prodora in preboja fronte pri Kobaridu in Vittorio Venetu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anže Gliha

Mentor: doc. dr. Damijan Guštin

Primerjava prodora in preboja fronte pri Kobaridu in Vittorio Venetu

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Zahvala

Zahvaljujem se mentorju za vso strokovno pomoč in nasvete pri izdelavi diplomskega dela.

Posebna zahvala gre staršem in celi družini, ki so mi s svojo pomočjo omogočili študij in me ves čas podpirali na poti.

Zahvaljujem se tudi prijateljem in sošolcem. Brez njih bi bila študijska leta manj zanimiva in prijetna.

Primerjava prodora in preboja fronte pri Kobaridu in Vittorio Venetu

Za prvo svetovno vojno je značilno statično bojevanje in masovni napadi pehote ob podpori topništva. V svoji diplomski nalogi bom primerjal dve bitki, ki nista sledili omenjeni paradigmi, temveč sta bili začetek nečesa novega. Njun izid je končal boje na soški fronti in fronti na Piavi, kar je posledično vodilo v konec Avstro-Ogrske monarhije. Med seboj sem primerjal prodor pri Kobaridu in Vittorio Venetu. Zastavil sem si dve hipotezi, in sicer da so notranje-politične spremembe igrale veliko vlogo ter da se je prodor pri Vittorio Venetu zgledoval po prodoru pri Kobaridu. V nalogi sem se osredotočil na predstavitev obeh bitk, jih nato med seboj primerjal z načeli oboroženega boja in nekaterimi drugimi dejavniki, ki so vplivali na njihov razplet. Nazadnje sem še potrdil dane hipoteze in prišel do sklepa, da sta bile obe bitki začetek "bliskovite vojne".

Ključne besede: fronta, prodor, preboj, bitka, taktika.

Comparison of fronts breakthrough at Kobarid and Vittorio Veneto

First World War consisted mainly of static fights and massive infantry assaults with the support of artillery. In my thesis I will compare two battles that didn't follow the aforementioned paradigm but are in fact a start of something new. Their outcome ended the fighting on the Isonzo front and on the front of the Piave river, which consequently led to the end of the Austro-Hungarian monarchy. In my thesis I compared the two breakthroughs at Kobarid and Vittorio Veneto. I presented two hypotheses, firstly that the internal - political changes played a big role at the breakthrough at Vittorio Veneto and the second one was that the attack at Vittorio Veneto was inspired by the breakthrough at Kobarid. In my thesis I have focused on the presentation of the two battles, then I compared them with the principles of armed warfare alongside with other factors that have affected their outcome. Finally, I have confirmed the hypothesis and came to the conclusion that both battles were the start of "the Blitzkrieg doctrine".

Keywords: front, breach, breakthrough, battle, tactics.

Kazalo

1 UVOD	7
2 METODOLOŠKI OKVIR	9
2.1 PREDMET IN CILJ PREUČEVANJA	9
2.2 HIPOTEZA	9
2.3 METODOLOŠKI PRISTOP	9
3 OPREDELITEV POJMOV	10
3.1 PREBOJ	10
3.2 PRODOR	10
3.3 FRONTA	10
4 PREBOJ IN PRODOR FRONTE PRI KOBARIDU	11
4.1 11 SOŠKIH BITK	11
4.2 PREDPRIPRAVE NA 12. BITKO	12
SESTAVA KORPUSA STEIN	13
NALOGA KORPUSA STEIN	13
RAZPORED KORPUSA STEIN PRED NAPADOM	14
4.3 ČUDEŽ PRI KOBARIDU	14
PRIPRAVE NA BITKO	14
PRODOR IN PREBOJ FRONTE PRI KOBARIDU	15
5 PREBOJ IN PRODOR FRONTE PRI VITTORIO VENETU	17
5.1 NOVA FRONTNA LINIJA	17
5.2 ZADNJA AVSTRO-OGRSKA OFENZIVA	17
5.3 PRODOR IN PREBOJ FRONTE PRI VITTORIO VENETU	19
6 PRIMERJAVA OBEH PRODOROV IN PREBOJEV	20
6.1 TEMELJNI DEJAVNIKI OBOROŽENEGA BOJA	21
ČLOVEŠKI DEJAVNIK	21
MATERIALNO-TEHNIČNI DEJAVNIK	23
DEJAVNIK: ČAS	23
DEJAVNIK: PROSTOR	24
6.2 TAKTIČNI VIDIK	25
6.3 NOTRANJE - POLITIČNI VIDIK	25

7 ZAKLJUČEK.....	27
8 LITERATURA.....	28

1 UVOD

Prva svetovna vojna je dokazala, da metode bojevanja, ki so bile dotlej v uporabi, niso pripomogle k pravih ugotovitvam značaja, trajanja in drugih razsežnosti vojne, ki je zajela svet. Generalštabi vseh večjih držav so v vojno vstopili še vedno pod vtisom Napoleonovih hitrih manevrov in odločilnih bitk, ki so dotlej predstavljale ideal vojskovanja ter glavno gradivo za preučevanje armad. Po nekaj uvodnih ofenzivah leta 1914, izpostavimo lahko predvsem ofenzivo pri Gorlicah in ofenzive generala Brusilova, je prva svetovna vojna izgubila manevrski značaj in se prelevila v dolgotrajno, izčrpavajočo jarkovno vojno, kar je predstavljalo polom dotedanje teorije vojaške ter vojne veščine. Pokazalo se je, da so generalštabi precenili vlogo manevra, podcenili pa vlogo artilerije, mitraljezov, poljskih fortifikacij, žičnih in drugih umetnih ovir ter ognjeno moč sodobnih orožij (Žabkar 2004, 42).

Povečana ognjena moč branilcev, četudi so bili številčno šibkejši, je uspešno zadržala številčno močnejšega napadalca, ki je s klasičnimi naskoki pehote in konjenice poskušal prebiti sistem fortifikacij, zavarovan s številnimi ovirami in dodatno branjen z mitralješkim ter artilerijskim ognjem (Žabkar 2003, 21–22). Do konca prve svetovne vojne niti ena od vojskujočih strani ni uspela rešiti preboja skozi globoko ešalonirano obrambo, da bi porazila nasprotnika (Žabkar 2004, 42). Izjemo med drugim predstavlja 12. soška bitka, oziroma tako imenovani "čudež pri Kobaridu" in pa bitka pri Vittorio Venetu. Pri obeh bitkah je bila uporabljena za tiste čase nekonvencionalna taktika, ki se ni več opirala na zastarele paradigme, temveč je nakazovala začetek nekega novega obdobja in mišljenja. Tedanja paradigma je namreč narekovala, da je za uspešen napad potrebno razmerje sil 3:1 v korist napadalca, v obeh bitkah pa sta si nasproti stala dokaj enakovredna nasprotnika. S tem so upravičevali velike ofenzive. Prav tako ni bilo prisotno obsežno, večdnevno topniško obstreljevanje, ki je razkrilo smer napada. Pri obeh pa se še vedno da zaslediti koncept odločilne bitke, ki naj bi z enim udarcem končala vojno. Zanimivo pri obeh bitkah je, da predstavljata konec nekega obdobja. S "čudežem pri Kobaridu" se je končala dve leti trajajoča soška fronta, ki pa se je v resnici le premaknila in ustalila na 300 kilometrov oddaljeni reki Piavi. Natanko eno leto po koncu soške fronte pa so Italijani, s pomočjo zaveznikov, uspeli s prodorom fronte pri Vittorio Venetu zadati končni udarec že razpadajočemu avstro-ogrskemu cesarstvu. V svojem diplomskem delu bom primerjal oba prodora in preboja fronte, njune podobnosti in razlike, ter skušal upoštevati tudi notranje-politične dejavnike, ki so botrovali

končnemu izidu. V pomoč mi bodo študije primerov. Osredotočil se bom na ozek pas dogajanja, se pravi prodor in preboj same fronte.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 PREDMET IN CILJ PREUČEVANJA

V svojem diplomskem delu bom primerjal dve bitki, ki sta predstavljali konec soške fronte in fronte na Piavi, ter posledično konec Avstro-Ogrske . To sta 12. soška bitka oziroma "čudež pri Kobaridu" ter bitka pri Vittorio Venetu. Za obe bitki je značilno, da je v njih bila uporabljena relativno nova taktika, ki se ni več opirala na statičnost (bojevanje v jarkih), temveč na bliskoviti napad s podporo topništva, napredovanjem pehote in prebitje linije na najbolj izpostavljenem mestu. Cilj diplomskega dela je primerjati oba preboja in prodora vojaških sil ter izpostaviti in analizirati razlike med njima. Upoštevani bodo tudi ostali dejavniki, ki so botrovali obema bitkama, predvsem politične spremembe znotraj Avstro-Ogrske monarhije.

2.2 HIPOTEZA

H1: Prodor pri Vittorio Venetu je bil uspešen predvsem zaradi notranjih trenj in posledično razpadanja Avstro-Ogrske.

H2: Načrtovalci preboja in prodora pri Vittorio Venetu so se zgledovali po prodoru pri Kobaridu.

2.3 METODOLOŠKI PRISTOP

Pri pisanju naloge bom uporabil naslednjo metodologijo:

Zbiranje virov; pred pisanjem bom poiskal oziroma zbral literaturo na dano temo. V pomoč mi bo tudi svetovni splet.

Analiza in interpretacija sekundarnih virov; to metodo bom uporabil pri celotni nalogi. Metoda obsega prebiranje literature o določeni temi, uporabljal pa bom tudi

zgodovinskoanalizo, kjer bom analiziral določene pojave v zgodovinskem kontekstu, in deskriptivno komparativno metodo.

3 OPREDELITEV POJMOV

3.1 PREBOJ

Začetni korak v izvedbi napada. Da bi izvedli preboj skozi obrambne položaje, se vodeči elementi sil v napadu grupirajo, ko pridejo v stik s sovražnikom. Na točki, ki je izbrana za preboj, mora biti težišče ognjene podpore, vendar je treba upoštevati tudi sovražne položaje v globini in na bokih. Sovražniku ne smemo dopustiti časa za reagiranje. Ohraniti je treba moment napada. Prehod v obrambi se kasneje razširi z glavnim udarom (Brinc in drugi 2006, 39).

3.2 PRODOR

Oblika napada, ki si prizadeva prebiti sovražnikovo obrambo in onesposobiti sistem obrambe (Brinc in drugi 2006, 182).

3.3 FRONTA

Beseda fronta ima v vojaški terminologiji več definicij: 1. Prečni prostor, ki ga zaseda nek element, merjen od skrajnega dela enega boka do skrajnega dela drugega boka. 2. Smer sovražnika. 3. Stična črta med dvema sovražnima silama. 4. Ko ne gre za dejansko ali domnevno bojno situacijo, smer, kamor je obrnjeno poveljstvo (Brinc in drugi 2006, 109). Za nas je pomembna tretja, ki fronto definira kot stično črto med dvema sovražnima silama.

4 PREBOJ IN PRODOR FRONTE PRI KOBARIDU

4.1 11 SOŠKIH BITK

Italija je ob začetku vojne razglasila nevtralnost, saj je hotela od vojne odnesti čim več vojnega plena in ozemlja ter biti na zmagovalni strani. S svojo nevtralnostjo je na tih način grozila dotedanji zaveznici Avstro-Ogrski, da je mejo z Italijo obravnavala kot možno fronto in ji s tem onemogočila vezanje sil na druga območja. Začela se je pogajati tako z antantnimi kot tudi s centralnimi silami. Pod pritiski Nemčije ji je Avstro-Ogrska po koncu vojne obljubila Južno Tirolsko, vendar to ni prepričalo Italije. Antantne sile so ji na drugi strani lažje obljubile tuje ozemlje. S podpisom Londonskega sporazuma je bilo Italji obljubljeno: Trentino, Južna Tirolska do Brennerja, Trst, Istra, Dalmacija v tedanjih mejah, luka Valona (Vlōre), otok Saseno (Saza) v Albaniji in popolno suverenost nad Dodekanezom v Egejskem morju, poleg tega pa še delež nemških kolonij in ozemlje Turčije (v primeru da bi bila razkosana). Tako je 3. maja Italija preklicala trojno zavezo in 23. maja 1915 napovedala vojno bivšim zaveznicam (Vojni muzej Solkan 2009).

S tem se je odprla nova jugozahodna fronta, dolga šeststo kilometrov. Potekala je od prelaza Stelvio na švicarsko-italijansko-avstrijski tromeji prek Tirolske, Karnijskih Alp in Posočja do Jadranskega morja. Posebno pomemben je bil 90-kilometrski odsek fronte, ki je potekal ob reki Soči od Rombona do Jadrana, bolj znan kot soška fronta. Po začetnih negotovih napadih se je fronta črta ustalila in prešla v pozicijsko bojevanje (Pot miru 2015). Osrednji del fronte je potekal v zahodnem slovenskem visokogorskem svetu, na Krasu in ob levem bregu Soče; od Rombona, Ravelnika, Javorščka, Lipnika, Vršiča, Vrat, Krna, Mrzlega vrha do Soče. Na njeni desni strani je bilo tolminsko in goriško mostišče. Tolminsko mostišče (Dolje - Sv Danijel - Mengore-Selo) je bilo pomembno predvsem zaradi obrambe železniške proge do Podbrda in vse do Bohinja, ter cestne povezave čez Idrijo in Čepovan do Ljubljane. Goriško mostišče pa je potekalo na črti Sabotin - Oslavje - Podgora - Kalvarija. S tem so branili Gorico in onemogočali dostop v Vipavsko dolino. Vmesno obramba je potekala nad levim bregom Soče po Banjški planoti in Krasu (Nećak in Repe 2005, 114–115). Za poveljnika Avstro-Ogrske obrambe je bil postavljen general Borojević, nasproti mu je stal general Cadorna.

Sledilo je enajstih italijanskih ofenziv, v katerih so bili Italijani povečini neuspešni, skorajda nobena izmed njih ni prinesla zelenih rezultatov . Vendar je pozicijska vojna terjala svoje. Italija je imela boljše zaledje in materialno oskrbo, njene sile so bile vezane le na eno fronto, medtem ko se je Avstro-Ogrska, vezna na več frontah (kljub razpadanju ruske vojske še ni mogla vezati večjega števila enot iz vzhoda na jugovzhod), soočala s hudim pomanjkanjem. Vojaki so bili izčrpani in slabo preskrbljeni. Antante sile so pritiskale na Cadorno, naj nadaljuje z napadi. Prepričani so bili, da se je 11. bitka končala prehitro. Cadorna je načrtoval takoj po 11. bitki še eno ofenzivo na Soči še pred konca leta, toda pozneje si je premislil. Italijani so se prvič odločili za obrambo. Pomanjkanje obrambnih izkušenj je bilo v njihovo škodo, saj so v 11. ofenzivah samo napadali (Simčič 2000, 39–41).

4.2 PREDPRIPRAVE NA 12. BITKO

Avstro-ogrsko poveljstvo je po končani 11. soški bitki sprevidelo, da nadaljnje vztrajanje pri togi obrambi ali ponovna osvojitve zasedenega ozemlja ne bi mogla zadržati napredovanja italijanskih sil. Edino rešitev so videli v ofenzivi. Za pomoč so se obrnili k Nemcem, ki so bili primorani priskočiti na pomoč, saj bi razpad avstro-ogrške armade ogrozil nemške priprave na spomladansko ofenzivo v Franciji (Bernik 2006, 34). Po pregledu terena in ugotovitvi, da bi prodor lahko uspel, je nemški generalštab odobril načrt ter generala Kraft von Delmensingena določil za načelnika štaba novo ustanovljene 14. armade, ki ji je poveljeval general Otto von Below (Klavora 2004, 261). 14. armada so sestavljale 4 armadne skupine: Krauss, Stein, Berrer in Scotti. Za kraj napada je bilo izbrano zgornje Posočje, saj so bile zaradi terena obrambne linije Italijanov zelo skupaj. Preboj vseh treh bi Italijane odrezal od morja, poleg tega pa bi omogočil tudi neoviran prehod v notranjost. Vrata v italijansko globino sta bila vrhova Matajur in Stol. Glavna smer napada je potekala na odseku Tolmin in dalje proti Matajurju. Za drugo izhodišče je bil določen Bovec. Ostale enote, predvsem Borojevičeve, so imele nalogo z demonstrativnimi napadi vezati italijanske sile in jih tako odvracati od glavne smeri napada (Švajncer 1998, 334).

Za boljše razumevanje samega prodora je pomembna sama sestava in razporeditev III. korpusa 14. armade, bolje znanega pod imenom Stein. Ta je med drugim imel nalogo zavzeti Kobarid.

SESTAVA KORPUSA STEIN

III. korpus oz. **STEIN** (bavarski; generalporočnik Hermann von Stein, načelnik štaba podpolkovnik Haack)

- 117. nemška divizija (iz Sedmograške; GM Seydel): 9 bataljonov, 12 baterij,
- 12. nemška divizija (iz Francije; GM Arnold von Lequis): 9 bataljonov, 30 baterij,
- 50. avstro-ogrska divizija (iz sestave 2. soške armade, na sektorju Krn-Tolmin; GM Karl von Gerabek); 11 in pol bataljonov, 30 baterij,
- Nemški alpski korpus (trije polki iz Romunije; GM Ludwig von Tutschek); dodan virtemberški gorski bataljon (WGB – major T. Sprosser), v katerem je bil Rommel. 11 bataljonov, 53 baterij.

Rezerva:

Nemška lovska divizija (pretežno iz Bukovine, polkovnik Georg von Wodtke, od 25. oktobra v sestavi I. avstro-ogrskega korpusa): 7 bataljonov, 12 baterij (Galić in Marušič 2005, 177).

NALOGA KORPUSA STEIN

Korpus Stein;

12. nemška (šlezijška) in 50. avstro-ogrska divizija naj bi s prodorom proti toku skozi dolino Soče, oziroma zasedbo Krna in njegovih južnih delov (Pleče, Kožljak, Špik) čimprej dosegli Kobarid, nato pa preko Breginja ter Robiča prodirali po dolini Nadiže.

Prvotno naj bi bilo težišče operacij nekoliko južneje. Eden od ciljev 14. armade naj bi bila tudi močno utrjena Korada, ključni položaj na južnem delu verige Kolovrata. Toda ta cilj je bil prepuščen 2. soški armadi, general Below pa je težišče prestavil na preboj pri Robiču. Njemu se je zdel prvotno zastavljeni cilj »če je mogoče, do Tilmeta« preskromen, zato ga je razširil »če je mogoče, čez Tilment.« V ta namen naj bi glavna smer preboja pripeljala glavne enote korpusov Stein in Krauss do mostov na kraju, kjer Tilment preide v Furlansko nižino. Vsak osvojeni kilometer zahodno od Tilmenta bi skrajšal koroško bojišče in pomagal tirolskemu. Preboj v tej smeri je imel logistični pomen, zaradi železnice. General Otti von Below je izdal sledeči operativni ukaz: »Sovražnika je treba pregnati s Krasa in nagnati čez Tilment. 14. armada bo zato prebila sovražnikove položaje pri Tolminu in Bovcu, da bi v

prvem naletu zasedla linijo Čedad-Humin. Od samega začetka in tako naprej tekom operacij bo svojo energijo osredotočila na desno krilo.« (Galič in Marušič 2005, 173-178)

RAZPORED KORPUSA STEIN PRED NAPADOM

Od Slemena do Kanalskega Loma je bil III. bavarski korpus (skupina STEIN) razporejen takole (Galič in Marušič 2005, 117):

- od Batognice do Vodela (Severno od Dolj): 50. avstro-ogrsko divizija,
- od Vodela (severno od Kozlovskega roba) do Tolmina: 12. nemška (šlezjska) divizija,
- Tolmin–Moderejce: Nemški alpski korpus,
- 117. nemška divizija: v rezervi pri Ponikvah.

4.3 ČUDEŽ PRI KOBARIDU

PRIPRAVE NA BITKO

Novo ustanovljena 14. armada je bila pripravljena za napad na odseku od Rombona do Loga pri Tolminu. Za napad je bil predviden 24. oktober. Enote izbrane za izvedbo prodora so bile izkušene in usposobljene za gorsko bojevanje. Taktika, za katero so se odločili je bila v čistem nasprotju z dotedanji vojaškimi načeli, ki so predpisovala, da v primeru goratega terena napadalec osredotoči svoj napad na vrhove, ki se dvigujejo nad dolinami, in šele potem med dolinami začne svoj napad pehote. S tem si napadalec zavaruje boke, vendar pa pri tem utрпи velike izgube, saj so bili vrhovi ponavadi močno branjeni. Izbrana taktika je bila sledeča: vse je bilo podrejeno hitrosti. Enote so napadale v prebojnih klinih in ne na široki fronti. Izogibale so se utrjenim točkam in namesto da bi jih osvojili, so jih raje enostavno zaobšli ter jih prepuščali težkemu topništvu (Sajovic 2007, 103). Ta taktika je bila za tisto obdobje nekaj nepredstavljivega. Topniška priprava naj bi bila izjemno ostra, vendar kratka in brez večdnevnega obstreljevanja, kot v ostalih soških bitkah. S tem so si skušali zagotoviti element presenečanja. Druga zanimiva stvar je bila da je bilo razmerje sil branilcev in napadalcev skorajda enakovredno. Dotedanja vojaška paradigma je namreč narekovala, da je ofenzivna uspešna, če je razmerje med napadalci in branilci 3:1. Vreme, še en pomemben faktor, je tudi močno vplivalo na razplet bitke. V noči iz 23. na 24. oktober je namreč začelo deževati, v

višje ležečih predelih pa snežiti. Oblačno in deževno vreme je obrambi onemogočilo odkrivanje napadalčevega topništva ter ustvarilo meglo, ki je v dolinah ovirala vidljivost iz višje ležečih položajev (Simčič 2006, 215–218).

Napad se je začel ob 2. uri zjutraj, ko je 3600 topov in 900 minometov začelo z obstreljevanjem italijanskih položajev od Rombona do Loga pri Tolminu. Med granatami so bile tudi polnjene s strupenim plinom. V kratkem času so Italijanom onemogočili vse komunikacije; uspešno so uničili telefonsko in telegrafsko mrežo, svetlobno komuniciranje pa je onemogočalo slabo vreme. Na odseku predvidenem za napad, so uspešno uničili utrdbe, poveljniška mesta in žične ovire. Hud udarec je utrpela predvsem druga italijanska obrambna linija, ki je bila ključnega pomena za obrambo. Plin in rušilne granate so uspeli onesposobiti pehoto ter topniške posadke v nižini, v višje ležečih predelih pa je bil plin manj uspešen, predvsem zaradi vetra, tako da ni bil tako smrtonosen kot v dolini. Ob 8. uri pri Tolminu in po 9. uri pri Bovcu je topniška priprava prenehala. V napad je krenila pehota. Že v prvem naletu so na obeh odsekih napada brez večjih bojov zasedli prve italijanske bojne linije in napredovali naprej. Megla v dolinah in snežni metež po vrhovih sta še dodatno ovirala delovanje italijanskega topništva in težkih strojnic (Simčič 2006, 218–220).

PRODOR IN PREBOJ FRONTE PRI KOBARIDU

Dvanajsta nemška (šlezijška divizija) je torej imela nalogo prebiti obrambo ob Soči pri Tolminu in nato prodreti proti Kobaridu. 3. bataljoni 63. polka in prvi bataljon 23. polka so krenili s položajev med vasjo Dolje in Kozlovim robom ob 8. uri, takoj po koncu obstreljevanja. Prvo italijansko obrambno linijo med vasmi Dolje in Gabarje so prečkali brez kakšnih večjih težav. Preostala dva bataljona 23. polka pa sta krenila pozneje, za Alpskim korpusom, ki je imel pomembno nalogo odpreti najkrajšo pot proti reki Idriji. Tretji polk 12. divizije je nekoliko zaostal. Ob 9. uri so že prodirali po obeh bregovih Soče, čeprav so bili na pobočjih in dolini utrjeni italijanski položaji s topništvom. Delno jih je varovala megla, največji krivec pa je bila italijanska pasivnost (Simić 1996, 207).

Na levem bregu so Šlezijci premagali bataljon 155. pehotnega polka, malo za njim pa še bataljon 156. polka. Okoli 12. ure pa so se pred Kamnin spopadli še z II. bataljonom 147. polka brigade Caltanissetta. Na drugem bregu pod vasjo Foni, pa je 23. polk premagal četo

brigade Napoli. Italijansko poveljstvo je okoli 11. ure poslalo dva polka kot okrepitev, vendar neuspešno. Po prebitju fronte pri Tolminu so se vojaki poravnali v vrste in začeli korakati v pruskem koraku proti Kobaridu. Presenetljivo je, da so tedaj na Mrzlem vrhu še vedno bile prisotne italijanske enote, ki jih vojaki 1. divizije še niso uspeli poraziti, na drugem bregu pa jim je nasproti stal celoten korpus (Simić 1996, 207). Vojaki so se dobesedno sprehodili skozi prostor, varovan z vrhov nasprotnika. Kasneje so zajete italijanske čete povedale, da so videle kolone vojakov, vendar so napačno sklepale da gre za vojne ujetnike, predvsem zaradi paradne hoje, ki jih vedejo v zaledje (Mesesnel 1987, 265).

Da bi si vsaj delno zavarovali bok je 1. bataljon 23. polka iz Idrskega krenil proti Livku. Predhodnica je na poti, pri Golobih, naletela na dva manjša oddelka Italijanov, ki sta se vdala. Vendar so bile pri Livku stacionirane močne enote, kar cela 4. brigada bersaljerov 62. divizije. Le ta je krenila do Golobov. Začeli so obstreljevati nemški bataljon, kateri je bil okrepljen s tretjim bataljonom, ki so ga po zavzetju Kobarida poslali na pomoč. Vendar so bili kljub okrepitvam v podrejenem položaju. Pričakovali so napad, saj bi brigada brez težav pregazila skozi dva bataljona. Ponovno je do izraza italijanska pasivnost. S tem so zapravili možnost, da bi se spustili v dolino Soče in presekali kolono 12. šlezijske divizije ter s tem spremenili rezultat bitke (Simić 1996, 207–211).

Italijanske sile so v umiku uničile Napoleonov most pri Kobaridu, saj so upale da bodo s tem upočasnile napredujoče napadalce. Vendar to ni ustavilo 12. divizije, ki je le pol ure po uničenju mostu premagala improvizirano obrambo Kobarida in vkorakala v mesto. Zajeli so okoli 2000 vojakov in celoten štab 43. divizije, ki se ni pravočasno umaknila iz mesta. Po zavzetju Kobarida sta polka 12. divizije napredovala skupaj proti Robiču, ki sta ga zavzela ob 22.30 uri. Italijani so nudili le šibak upor, postavili so le improvizirano obrambo, na voljo ni bilo dovolj enot, vse večje enote so se umikale po levem bregu Soče, ki je bila edina še odprta pot za umik, tako da so imeli skorajda neovirano pot. Del enote se je vmes povzpel po severnih območjih Matajurja in s tem odrezal obrambo Livka. Privoščili so si le par ur počitka, saj se je za Robičem odpirala dolina Nadiže, ki je vodi v Beneško nižino (Simić 1996, 211).

Prvi dan je torej 12. divizija prebila vse tri obrambne črte in prodrla 18km daleč. Strateško gledano pa je največji uspeh dosegla 50. avstrijska divizija, ki je med Tolminom in Kobaridom napadla z vrha Slemenca in Mrzlega vrha in s tem omogočila napredovanje 12.

divizije. Brez tega prodora Kobarid ne bi padel že na prvi dan bitke (Simčič 2006, 222–223; Simić 1996, 211).

EPILOG

V pičlih štirih dneh je uspelo novonastali 14. armadi osvojiti Videm in Čedad, poraziti 2. italijansko armado in potisniti frontno linijo za skorajda 300 kilometrov v notranjost Italije, vse do reke Piave.

5 PREBOJ IN PRODOR FRONTE PRI VITTORIO VENETU

5.1 NOVA FRONTNA LINIJA

Po italijanski katastrofi ob koncu 12. soške bitke, so Italiji na pomoč prihiteli zavezniki pred strahom, da bi prenehal pritisk na Nemčijo na eni in Avstro-Ogrsko na drugi strani. Nemudoma so poslali svoje delegate, da bi ocenili stanje in predlagali rešitve. Hitro so jim poslali tudi začetno vojaško pomoč, v obliki petih britanskih in šestih francoskih divizij, ki so okrepile italijansko obrambo. Nemci bi v primeru izstopa Italije vezali svoje sile na zahodno, AO pa na solunsko fronto (Sajovic 2007, 110–111). Avstrijci in Nemci so pričakovali odprtje nove fronte na Tilmentu, vendar je Cadrona 29. oktobra zaukazal zasedbo črte ob reku Piavi. Za Cadrono je bila Piava idealna bojna črta zaradi naslednjih razlogov; prvič - na Tilmentu se je počutil prešibkega, drugič - večja razdalja od izhodišča nemških in avstrijskih enot, kar je pomenilo dodatno logistiko, za kar je bil potreben dodaten čas, tretjič - da bi se izognil bočnemu napadu. Vendar svojega načrta ni izpeljal do konca, saj ga je na njegovem mestu zamenjal general Diaz, ki je dokončal umik in vzpostavitev nove frontne linije. Na Piavi se je zgodba iz Soče nadaljevala (Schubert 2001, 17–18).

5.2 ZADNJA AVSTRO-OGRSKA OFENZIVA

Leto 1918 se je centralne sile začelo obetavno. Romunija je kapitulirala, mir je podpisala boljševiška Sovjetska zveza. Vendar je bilo vse skupaj je bila le iluzija. Avstro-Ogrska je od vsega tega dobila le majhen delež, skorajda ves plen si je prilastila Nemčija. Avstrijski cesar se je skušal prek posrednikov spet pogajati z antanto. Za to so izvedeli Nemci, kar so

izkoristili in še bolj pritisnili na cesarja. Le ta je bil primoran z nemškim cesarjem podpisati troje sporazumov, ki so Avstro-Ogrsko postavili še v bolj podrejen položaj. V ospredje je vse bolj silila ideja o germanizaciji, kar pa ni bilo povšeči južnoslovanskim narodom in tudi ne Madžarom, ki bi v novem nemško-avstrijskem imperiju sami postali manjšina (Sajovic 2007, 116–122). Poleg tega se je boljševizem prek ponovno rekrutiranih spuščeni vojnih ujetnikov iz Rusije počasi zažiral v izmučene vojake. Prvi resen pokazatelj je bil upor mornarjev v Kotarju. Sam upor je bil sicer neuspešen, saj so ga krvavo zatrli, vendar je bil tihi pokazatelj dogodkov, ki so sledili. Po upor so se začeli tudi upori kopenske vojske. Znani so predvsem upori v Radgoni, Judenbergu in Murski Soboti. Tudi na fronti situacija ni bila nič kaj rožnata. Ekonomija ni mogla več podpirati vojaških zahtev, velika zmaga pri Kobaridu je utonila v pozabo. Pričelo je primanjkovati hrane, opreme. Vojaki so bili izmučeni, demoralizirani in predvsem siti vojne. Na fronti pri Piavi je prihajalo občasnih spopadov, vendar ni bilo odločilnega spopada, saj ena in druga stran nista bili pripravljene na kakšno veliko ofenzivo (Simčič 2006, 300–304).

Kljub temu se je Avstro-Ogrska junija odločila še za eno ofenzivo v upanju na uspešen prodor kot pri Kobaridu. Avstro-ogrsko poveljstvo je načrtovalo napad z dveh smeri. Za prvo smer napada je zadolžen bivši poveljnik tirolskega bojišča general Conrad, za drugo pa Borojević. Kot prva smer napada je bila določena smer s Tirolske proti beneški planoti, Borojevićeve sile pa so imele naloge prodora nižje na Piavi proti Trevisu. Sam načrt je bilo slabo zasnovan, poveljstvo je enakomerno razdelilo sile, 58 divizij, tako da nobeden izmed poveljnikov ni imel zadosti dovolj moči za odločilen prodor v globino nasprotnikove obrambe (Duffy 2009). Načrt je predvideval da prvo napadajo Borojevićeve čete, medtem ko Conradove z napadom počakajo. Sprva so Borojevićove enote napredovale, vendar so Conrada zaustavili, tako da so Italijani imeli dovolj časa za reorganiziranje in so z uspešnim protinapadom potisnili avstro-ogrsko enote nazaj na izhodišče. Svoje je doprineslo še vreme, padavine so povzročile da je reka Piava narastla, uničevala pontonske mostove in tako otežila preskrbo enot (Simčič 2006, 305).

5.3 PRODOR IN PREBOJ FRONTE PRI VITTORIO VENETU

Italijani so svojo ofenzivo začeli na obletnico prodora proti Kobaridu v noči 23. oktobra, kljub papeškemu posredovanju, za katerega je zaprosil cesar Karl (Simčič 2006, 311). Čeprav so bili pritiski veliki, general Diaz vse do tedaj ni sprožil ofenzive. Za to se je nazadnje le odločil, ko je uvidel, da avstro-ogrsko armada dokončno razpada. Romunija ji je zopet napovedala vojno, madžarske enote so zato čedalje bolj težile k obrambi svoje domovine, pojavila so se vse močnejša pozivanja k odcepitvi južnoslovanskih narodov (Sajovic 2007, 133). Drugi razlog za nujnost ofenzive je bila tudi zasedba območij obljubljenih Italiji z Londonskim sporazumom. Z vojaško zasedbo le-teh bi si močno olajšali pogajalska dela v mirovnih pogajanjih. Nasproti sta stali dve, vsaj na papirju, enakovredni armadi. Borojevič je razpolagal z 55. divizijami, prav toliko so jih imeli Italijani, ki pa so na svoji strani imeli še eno češko, tri britanske divizije in simbolični ameriški polk. V resnici pa je bilo stanje v avstro-ogrski armadi obupno. Primanjkovalo je hrane, opreme. Vsak četrti vojak je imel zimski plašč, mnogi so imeli kartonaste škornje. Na drugi strani pa Italijanom opreme ni primanjkovalo, bili so še dodatno podprti s strani antante (Simčič 2006, 311).

General Diaz je zasnoval podoben načrt kot Avstro-Ogrska v svoji zadnji ofenzivi meseca junija. Z dvema napadoma je skušal razbiti avstro-ogrsko sile. Skupina "Brenta", sestavljena iz italijanske 4. armade in 12. armade je imela nalogo ločiti avstro-ogrsko čete na Tirolskem od tistih, ki so se bojevale na beneški ravnici z napadom na Grappo. Sledil naj bi glavni napad italijanske 8. armade in 10. armade prek srednjega toka Piave. Ti dve armadi naj bi prišli do Vittoria ter tako odrezali avstro-ogrski armadi. Glavna težišča napada na reki Piavi so bila mostišča Pederobba, Isola del Morti in Grave di Papadopoli (Schubert 2001, 105–110).

Borojevič ni pričakoval napada prek Piave, zaradi nedavnih poplav, ki so povzročile, da je reka prestopila bregove. Prav tako je zmotno verjel da notranje-politične spremembe v monarhiji ne bodo vplivale na lojalnost čet cesarju. Trdno je bil prepričan da bodo enote v zaledju priskočile na pomoč, če bo to potrebno. Kljub narasli reki je Diaz sprožil ofenzivo. 4. armada je začela napade na Grappo. Napadi so bili neuspešni in avstro-ogrsko čete so krenile v protinapad. Diaz je zato 26. oktobra ukazal ofenzivo na reki Piavi. V napad na predvidena mostišča so krenile 12., 8. in 10. armada. Tudi tokrat so avstro-ogrsko čete, z izjemo madžarske konjeniške divizije, ki je se pri Sernagliji predala brez boja, uspešno branile

prehode. Samo pri Grave di Papadopoli so združene angleško-italijanske enote uspele ustvariti majhno vrzel in prebiti avstro-ogrsko obrambo (Frizzera 2015).

Do ključnega trenutka je prišlo na večer 27. oktobra, ko so enote pod poveljstvom generala Caviglia izkoristile vrzel ter prebile obrambo in s tem odrezale komunikacije med obema avstro-ogrskima armadama. Borojević je nemudoma poslal po pomoč v zaledje, vendar so enote v zaledju, naveličane bojevanje in pod vtisom nacionalnih idej, izrazile nepokorščino ter povečini dezertirale (Frizzera 2015). Istega dne so narodni odbori v Pragi, Zagrebu in Ljubljani objavili odcepitev od Avstro-Ogrske. Vse več vojakov je dezertiralo. Fronta je počasi propadala. Situacija je postala nevzdržna in avstro-ogrsko poveljstvo je v Trentu ustanovilo vojaško komisijo, ki naj bi z Italijani sklenila mir. Italijani so kljub temu 29. oktobra znova napadli pri Grappi, vendar spet brez uspeha. Na drugih bojiščih je bil upor branilcev le občasen, mnogi so se predali v Italijanom brez boja, začele so nastajati luknje v obrambi. Borojeviću ni preostalo drugega, kot da je enote premaknil za reko Livenzo, zaradi nepokorščine pa je umik moral nadaljevati za reko Tilment (Simčič 2006, 312). Medtem je italijanska 8. armada izkoristila vrzel in napredovala proti Vittorio Venetu, ki ga je dosegla 30. oktobra. S tem sta bili avstro-ogrski armadi dokončno odrezani druga od druge. Italijansko zmaganje se je začelo. 3. novembra so italijanske čete brez večjih bojov dosegle Trento in Trst. Isti dan je bilo v VilliGiusti podpisano premirje, ki je začelo veljati šele dan zatem (Frizzera 2015).

6 PRIMERJAVA OBEH PRODOROV IN PREBOJEV

Pri primerjavi bom oba prodora in preboja primerjal z različnih vidikov. Začel z najosnovnejšo in najpomembnejšo primerjavo, in sicer ju bom primerjal glede na temeljne dejavnike oboroženega boja. Sledila bo primerjava glede taktičnega vidika, za konec pa bom primerjal še vpliv notranje politike na razvoj obeh bitk.

6.1 TEMELJNI DEJAVNIKI OBOROŽENEGA BOJA

Z vidika oboroženega boja se za primerjavo uporabljajo naslednji dejavniki, ki neposredno vplivajo na potek in končni rezultat oboroženega boja: človeški dejavnik, materialno-tehnična sredstva (oborožitev in vojaška oprema), čas in prostor (Žabkar 2003, 142).

Človeški dejavnik - ta dejavnik se nanaša predvsem na "živo silo", ki posredno in neposredno sodeluje v oboroženem boju. Za nas so relevantna predvsem količinska ocena pripadnikov obeh oboroženih sil. Poleg količinske ocene pa ima pomembno vlogo tudi njihova kakovost; sem se šteje njihova izurjenost, disciplina, bojna morala, znanja... (Žabkar 2003, 143)

Materialno-tehnični dejavnik - zajema oborožitev in vojaško opremo, pri primerjavi ne bom šel v podrobnosti, temveč se bom osredotočil bolj na materialno stanje obeh strani. Upošteval bom tudi logistiko.

Čas - ta dejavnik se nanaša na več dimenzij; trajanje, prostor, kot ura, dan in mesec, ter zajema tudi meteorološke in klimatske pojave (Žabkar 2003, 148).

Prostor - za nas je pomemben element površine kopnega. Sem spada položaj, velikost površine, prehodnost ozemlja, infrastrukture... (Žabkar 2003, 151)

ČLOVEŠKI DEJAVNIK

V kobaridskem spopadu sta si nasproti stali dve med seboj po številu skorajda enakovredni sili. Celotna italijanska vojska je štela 41 divizij. Vzdolž Soče sta bili postavljeni dve armadni skupini. Severni odsek je nadzirala 2. armada, južnega pa 3. armada. Drugo italijansko armado, ki se je nahajala v glavni smeri napada so sestavljali trije korpusi, skupno devet divizij (Simčić 2006, 210). Na drugi strani pa so združene nemške in avstro-ogrske sile razpolagale z 35 divizijami, torej so bile številčno gledano šibkejše, vendar so imele pozicioniranih več sil na samem območju prodora (Duffy 2009). Združena 14. armada, ki je nosila glavno breme napada, je bila sestavljena iz pet avstro-ogrskih in sedem nemških divizij (Simčić 2006, 199).

Glede same kakovosti pa velja omeniti, da so bile nemške čete boljše izurjene in pripravljene kot italijanske in tudi avstro-ogrsko sile. Velja izpostaviti, da so za načrt in izvedbo napada bile zadolžene nemške sile. Nemški generalštab se je za razliko od drugih učil na porazih in s tem posledično razvil nove taktične možnosti. Veliko prednost pa so imeli v izvedbi nalog, saj so dovolili podčastnikom proste roke pri izvedbi nalog. Na drugi strani pa je italijanski štab še vedno vztrajal pri taktikah množičnega napada, ki se je kljub njegovi neuspešnosti uporabljal v vseh enajstih soških bitkah. Iz tega lahko sklepamo, da so bili italijanski poveljniki mnogo manj sposobni in ozkogledni v smislu taktike ter poveljevanja. To se je lepo tudi v napačni izbiri taktike, saj so se namesto ofenzive odločili za defenzivo, s katero so imeli manj izkušenj. Slabo poveljevanje se je preneslo tudi na nižje veje. V sami bitki so italijanski častniki in podčastniki naredili mnogo nelogičnih odločitev, kar se je na koncu izkazalo za usodno.

14. armado so sestavljale elitne obeh monarhij, ki so se izkazale v bojiščih celotne Evrope, bile pa so tudi izurjene za bojevanje v gorah. Odličen primer sta 12. šlezijška divizija in nemški alpski korpus. Italijanske sile so se v dveh letih tudi dosti naučile. Več discipline in bojne morale gre pripisati avstro-ogrskim silam. To lahko razberemo iz dejstva, da so kljub slabši logistični oskrbi in slabši opremi, številčno šibkejši uspeli odbiti vse italijanske napade.

V Vittoriju Venetu so si nasproti stale po številu enakovredne sile. Avstro-ogrsko sile so razpolagale s 55 divizijami, italijanske pa so imele 55 divizij, eno češko, tri britanske, eno francosko in simbolični ameriški polk (Simčić 2006, 311). Od Kobarida pa se je situacija glede kakovosti sil obrnila. Italijanski generalštab je po porazu pri Kobaridu postavil novega načelnika, ki je korenito spremenil taktiko in mišljenje. Potrebno je izpostaviti, da je bila bojna morala in disciplina na avstro-ogrski strani v razsulu, vendar so kljub temu, vsaj na začetku, uspešno zadrževali napade. Za to gre kriviti notranje-politične razmere v monarhiji. Ne gre spregledati dejstva, da so bili tokrat prepuščeni sami sebi, brez nemških sil, medtem ko je bila morala in disciplina italijanskih sil na vrhuncu.

Pri človeškem dejavniku bi izpostavil dve ključni točki. Kot prvo zavezniško pomoč, ki je odigrala ključno vlogo pri uspešnem prodoru in preboju. Pri Kobaridu so bile to nemške sile, pri Vittorio Venetu pa združene antantne sile. Drugi pomembni dejavnik pa je visoka morala in disciplina avstro-ogrskih sil, ki pa je zatajila v ključnem trenutku, zaradi notranje-političnih razmer.

MATERIALNO-TEHNIČNI DEJAVNIK

Stanje v avstro-ogrski armadi pred samim napadom na Kobarid je bilo slabo. Primanjkovalo je opreme, hrane. Vojaki so bili pogosto podhranjeni. S prihodom nemških čet se je situacija popravila, čeprav so Nemci zaradi blokade imeli mnogo težav z oskrbo. Italijanske sile so bile glede oskrbe na boljšem. Glede same lahke oborožitve sta bili obe strani enakovredne; nobena ni prevladovala nad drugo.

Pomembno vlogo je odigralo topništvo. Avstro-ogrške sile so na frontni črti imele skupno 3465 topov in minometov, napram 3991 italijanskim (Galić in Marušič 2005, 195). Vidimo, da so bili Italijani spet v prednosti, kar pa ni imelo pretiranega vpliva na sam rezultat. Omembe vredno je tudi dejstvo, da je bilo pri Kobaridu uporabljeno tudi kemično orožje, ki pa glede na celotno operacijo ni odigralo tako ključne vloge, kot trdijo italijanski viri. Učinek je bil predvsem psihološki.

Situacija se ni veliko razlikovala čez mejo. Avstro-ogrške sile se še vedno soočale s pomanjkanjem, ki pa je bilo iz dneva v dan večje. Primanjkuje osnovnih dobrin, hrane. Večina vojakov je podhranjenih in neopremljenih za boj. Pomanjkanje v zaledju se čedalje bolj prenaša na fronto. Italijanskim silam se je godilo dosti boljše. Imeli so dobro zaledje in podporo antante, ki jo je zalagala z orožjem ter četami (Cappellano 2015).

Iz tega lahko sklepamo, da se je situacija za avstro-ogrške sile poslabševala, medtem ko se je pri italijanskih silah izboljševala na račun antante in boljšega zaledja.

DEJAVNIK: ČAS

Časovno gledano se je bitka pri Kobaridu začela 24. oktobra ob 2.00 uri zjutraj. Prodor pri Kobaridu se je zgodil še isti dan, medtem ko so boji na Soči trajali do 27. oktobra, ko je italijansko poveljstvo zaukazalo umik na reko Tilment. 30. oktobra je sledil umik iz Tilmenta na reko Piavo, kjer se je 4. novembra frontna črta ustalila (Macleod 2008).

Italijansko poveljstvo je napad na Vittorio Veneto začelo na obletnico napada na Kobarid, torej 24. oktobra. Sama ofenziva na Piavi je bila sprožena 26. oktobra, do prelomnega trenutka je prišlo 27. oktobra, ko je italijanskim silam uspelo vzpostaviti mostišče.

Vittorio Veneto je bil dosežen tri dni kasneje. Premirje je bilo podpisano 3. novembra, s tem da je začelo veljati šele naslednji dan. Časovno gledano sta oba napada potekala usklajeno, začela in končala sta se na isti dan.

Potekala sta v oktobru, torej jeseni. Dejavnik vremena je igral veliko vlogo tako pri Kobaridu kot tudi pri Vittorio Venetu. Na severnem Primorskem je megla ovirala vidljivost, kar je omogočilo hiter prodor združenim avsto-ogrskim in nemškimi silami. Na območju Vittorio Veneta je narasla Piava močno ovirala prodor italijanskih sil. Pri obeh bitkah Italijanom vreme ni bilo naklonjeno.

DEJAVNIK: PROSTOR

Preboj pri Kobaridu se je odvijal v pretežno goratem območju, z veliko vzpetinami in dolinami, kar je igralo pomembno vlogo pri določitvi taktike. Preboj pri Vittorio Venetu pa se je odvijal pretežno v ravninskem delu, oviro je predstavljala sama reka Piava. Glede na prostor je razlika med obema prodoroma očitna. Gorski teren je po drugi strani predstavljal boljšo realizacijo taktike infiltriranja. Napadalcem je dovoljevalo, da so v relativno kratkem času zavzeli greben, ki se vzpenja na južni strani Soče med Kobaridom in Tolminom ter zre na beneško ravnino. S tem so Italijane stisnili ob zid. Poleg tega so italijanske sile za hrbtom imele dvigajoče se Tridentinsko, alpske doline, ki so omogočale hitro spuščanje in napredovanje enot proti Krasu ter Gorici, pri tem pa so imeli za hrbtom še tolminsko mostišče. Prav zaradi tega je nekaj deset kilometrov prodora prisililo celotno glavnino vojske k umiku (Rochat 1998, 17–18).

Ravninsko bojišče pri Vittorio Venetu je na drugi strani omogočalo slabšo uporabo taktike infiltriranja, poleg tega jih je ovirala še narasla reka. Razlogi za slabše prodiranje ob uporabi taktike infiltriranja so med drugim bili (Rochat 1998, 17):

- prodiranje je kljub okrepitvam izgubljalo moč, predvsem zaradi odsotnosti artilerijske podpore; oskrba in okrepitve so prihajale peš čez območje bojev;
- ravninsko ozemlje ni imelo močnih točk in ni nudilo dodatnih možnosti za pripravo presenečanja.

6.2 TAKTIČNI VIDIK

Obe uporabljeni taktiki sta si bili med seboj podobni, in sta izhajali iz nemške doktrine infiltracije, ki se je razvila že pred začetkom prve svetovne vojne, uporabljena je bila že prej, vendar je šele s prebojem pri Kobaridu stopila v veljavo. Nemški general Oskar von Hutter jo je povzel v štirih točkah (Potočnik 2013, 189–190):

1. Kratko, a intenzivno topniško obstreljevanje z izmenjavanjem težkih rušilnih in plinskih granat. Namen tega obstreljevanja ni uničenje, ampak onesposobitev sovražnikove obrambe.
2. V zaščiti zapornega ognja se udarne enote pomaknejo naprej v razpršenem razporedu, pri čemer se, če je le mogoče, izogibajo spopadu, se prebijejo čez obrambo na vnaprej določenem mestu in napadejo nasprotnikove štabe ter topniške položaje.
3. Udarni skupini sledijo pehotni bataljoni, oboroženi z lahkim avtomatskim orožjem, in metalci plamenov, ki napadejo na ozkem odseku sledeč udarni skupini ter uničijo močne obrambne položaje, ki jih je ta skupina obšla. Delovanje teh enot podpirajo minometi in lahki poljski topovi, ki sorazmerno zlahka sledijo napredovanju ter ga s svojim delovanjem po potrebi pospešijo.
4. V zadnji fazi napada redna pehota zatre preostale nasprotnikove sile, ki nudijo odpor.

Glede uspešnosti obeh prodorov lahko vidimo, da je 12. šlezjska divizija prvi dan bojevanja prodrla 27 km v globino, kar je svojevrsten dosežek, še posebno za tisto obdobje. Operacija pri Vittorio Venetu pa je dosegla prodor 24 km v globino in pa 56 km v dolžino (Duffy 2009). Iz taktičnega vidika je bil torej prodor pri Kobaridu bolj uspešen, saj so enote že prvi dan dosegle svoj cilj.

6.3 NOTRANJE-POLITIČNI VIDIK

Notranje politični vidik je pri obeh prodorih igral veliko vlogo. Če pogledamo notranje politično dogajanje pred 12. soško bitko lahko pri Avstro-Ogrski zasledimo težnje južnoslovanskih narodov po večjih pravicah in uradnem priznanju s strani cesarja kot polnopravne člane monarhije. Te težnje so bile v letu 1917 že precej zakoreninjene in cesar jih kljub resnosti in težavam na fronti ni jemal preveč resno. Po končani ofenzivi so se težnje

že počasi prenašale na vojake stacionirane na fronti. Začelo je prevladovati vzdušje, podobno tistemu izpred pomladi narodov. Dodatno so zadeve zapletle revolucionarne ideje boljševistov, ki so prek izpuščenih ruskih ujetnikov prehajale med vojaki. Tako so se v začetku 1918 že začeli upori pretežno južnoslovanskih vojakov, ki pa jih cesar še vedno ni jemal kot ogrožujoče. Po propadli ofenzivi na Piavi pa se je situacija samo poslabševala in avstrijski generalštab je slabo precenil lojalnost vojakov monarhiji. Ponovna vojna napoved Romunije in srbske težnje so v obrambo domovine klicale madžarske čete. Monarhija je počasi razpadala, vsi narodi so svojo lojalnost raje kot monarhiji izkazovali svoji domovini. Prodor pri Vittorio Venetu je bil v znamenju izstopa skorajda vseh južnoslovanskih narodov, katerih narodni sveti so razglasili neodvisnost od monarhije. Večina vojakov je že med samim prodorom izkazala neposlušnost in se raje kot da bi se bojevali počasi začela vračati domov. Iz tega lahko sklepamo, da je italijanski prodor z zavzetjem Vittoria Veneta že dobljena bitka nad umikajočim branilcem (Simčić 2006).

Na italijanski strani pa so bile pred Kobaridom notranje-politične razmere stabilne, kljub neuspešnim 11 ofenzivam, številnimi žrtvami in malo uspehi. Italijanski generalštab je še vedno užival podporo javnosti, ki pa se je po 12. soški bitki spremenila. Italijanska javnost je bila šokirana nad uničujočim porazom, ki so ga italijanske sile doživele. Politična sfera je tako hitro reagirala in izvedla popolno preureditev v samem vrhu poveljevanja. Kasneje se je to izkazalo kot dobra odločitev. Z novim vojaškim vrhom in ob pomoči zaveznikov se je Italija počasi postavila na noge in v zadnji ofenzivi (za razliko od prejšnjih enajstih) uspela.

Lahko vidimo, kako pomembno vlogo je odigrala notranja politika predvsem na strani Avstro-Ogrske in kako so sprva nepomembni narodi v monarhiji ter cesarjeva prepozna reakcija povzročili njen propad.

7 ZAKLJUČEK

H1: Prodor pri Vittorio Venetu je bil uspešen predvsem zaradi notranjih trenj in posledično razpadanja Avstro-Ogrske.

Glede na dane ugotovitve lahko prvo hipotezo sprejmemo. Notranja politična trenja so vplivala na sam potek bitke (neposlušnost, upori enot), kar je botrovalo k porazu avstro-ogrskih sil. Nacionalne težnje in ceserjavo prepozno ukrepanje sta prinesla dokončni razpad monarhije ter posledično konec vojne.

H2: Načrtovalci preboja in prodora pri Vittorio Venetu so se zgledovali po prodoru pri Kobaridu.

Druga hipoteza je na svoj način zelo kompleksna. Sama prodora sta si podobna, saj je pri obeh šlo za taktiko infiltracije ter posledično presekanje komunikacij nasprotnika. Že samo dejstvo, da so operacijo sprožili na dan obletnice nam pokaže kakšen pečat je pustil Kobarid pri Italijanih. Velika razlika je bila samo v terenu, prodor pri Kobaridu je bil izveden v bistveno težjih razmerah, medtem ko je prodor pri Vittorio Venetu potekal v ravninskem svetu. Na podlagi tega lahko tudi drugo hipotezo potrdim.

Za konec bi dodal, da se je prodorom pri Kobaridu, ter tudi pri Vittorio Venetu, v ospredje začela prihajati nova vojaška miselnost, ki se ni več opirala na statično, masovno vojskovanje temveč je temeljila na hitrosti in manjših enotah. S prodorom pri Kobaridu se je začela "bliskovita vojna", ki je zaznamovala nadaljevanje prve, drugo svetovno vojno.

8 LITERATURA

1. Bernik, Valerija. 2006. *Slovenska vojaška zgodovina*. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.
2. Brinc, Darija., Tamara Derman Zadavec, Branimir Furlan in Tadeja Hafner. 2006. *Angleško-slovenski vojaški terminološki slovar*. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.
3. Cappellano, Filippo. 2015. *Warfare 1914–1918*. Berlin: Freie Universität Berlin.
4. Duffy, Michael. 2009. *Battle of the Piave River, 1918*. Dostopno prek: <http://www.firstworldwar.com/battles/piaveriver.htm> (2. september 2015).
5. Frizzera, Francesco. 2015. *Vittorio Veneto, Battle of*. Dostopno prek: http://encyclopedia.1914-1918-online.net/article/vittorio_veneto_battle_of (2. september 2015).
6. Galić, Lovro in Branko Marušič. 2005. *Tolminsko mostišče I*. Tolmin: Tolminski muzej.
7. Jankovič Potočnik, Aleksander. 2013. *Po sledeh Erwina Rommla*. Logatec: Ad pirum.
8. Klavora, Vasja. 2004. *Koraki skozi meglo*. Celovec: Mohorjeva založba.
9. Macleod, Jenny. 2008. *Defeat and memory*. UK: Palgrave Macmillan.
10. Mesesnel, Janez. 1987. *Soška fronta*. Ljubljana: Prešernova družba.
11. Nečak, Dušan in Božo Repe. 2005. *Prelom 1914–1918*. Ljubljana: Sophia.
12. Pot miru. 2015. *Opis Soške fronte*. Dostopno prek: <http://www.potmiru.si/slo/opis-soske-fronte/> (1. september 2015).
13. Rochat, Giorgio. 1998. *Caporetto vzroki za poraz*. Nova Gorica: Grafika Soča.
14. Schubert, Peter. 2001. *Piava 1918*. Celovec: Mohorjeva založba.
15. Simčič, Miro. 2000. *Zlom pri Kobaridu*. Ljubljana: Založba Karantanija.
16. ---. 2006. *888 dni na Soški fronti*. Ljubljana: Orbis.

17. Simić, Marko. 1996. *Po sledih Soške fronte*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
18. Sajovic, Bogdan. 2007. *Krvava Soča*. Ljubljana: Karantanija.
19. Švajncer J., Janez. 1998. *Vojna zgodovina*. Ljubljana: DZS.
20. Vojni muzej Solkan. 2009. *Soška fronta 1917–1917*. Dostopno prek: <http://vojni-muzej-solkan.com/solkan/soska-fronta> (1. september 2015).
21. Žabkar, Anton. 2003. *Marsova dediščina, temelji vojaških ved, 1. knjiga*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
22. ---. 2004. *Marsova dediščina, temelji vojaških ved, 2. knjiga*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.